

Biskop Atle Sommerfeldt:

«Det var ikke husrom for dem»

I dag vandrer mange hundretusener av nordmenn i alle lokalsamfunn til kirken for å bli en del av det mange kaller verdens vakreste fortelling: Beretningen om at Gud – den høyeste – kommer til oss og blir en av oss. Ved å gå inn i kirkerommene blir vi en del av den store skaren av mennesker som i snart 2000 år har kommet til stallen og knyttet håpet om at lys, kjærlighet og fred skal seire over mørke, hat og undertrykkelse og omslutte alle mennesker.

Aldri har verden sett mer himmel på jord enn i det lille barnet som ble født blant husdyrene fordi det ikke var plass til dem noe annet sted.

Denne julen sitter det 5000 mennesker i norske asylmottak som har fått bekreftet at de i henhold til internasjonal lov og Norges strenge asylpolitikk har rett til et hjem i Norge. Norske kommuner har gitt flere flyktninger husrom i 2014 enn tidligere år. Men det er fortsatt for mange kommuner som ikke bosetter så mange som de blir bedt om av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI). Kommunene i Borg bispedømme har så langt ligget på 60-tallet i prosent av anmodningen fra direktoratet, og det ser ut som vi vil passere 70% i 2015.

Fredrikstad og Sarpsborgs vedtak om å bosette flere flyktninger enn det direktoratet har bedt om, er milepæler i arbeidet med å gi mennesker på flukt husrom. Så langt er dette de eneste kommunene i bispedømmet som har gjort dette. Det er grunn til å gi de politiske og administrative ansvarlige i de to kommunene stor heder for at de slik viser vei for andre i et bispedømme som mottar mer enn 10 ganger så mange innflyttere fra andre steder i Norge enn flyktninger fra andre land.

Det opp til oss alle å forme lokalsamfunnet vårt slik at mennesker på flukt kan oppleve at de er velkomne blant oss. Vi må aldri glemme at de opplevelsene familiene bærer med seg inneholder erfaringer av krig, ekstrem utrygghet og nedverdighet.

I Fredrikstad er det en stor utfordring å inkludere flyktninger i et vanskelig arbeidsmarked. Det er flere som mener at et bidrag til at en håndfull ungdommer fra familier med slike fortellinger har latt seg forføre av ekstremistisk ideologi, er opplevelsene av å bli stemplet og utestengt fra arbeidsliv og lokalsamfunn. De fikk husrom, men ikke det hjerterommet de trengte.

Neste år er det 20 år siden massakrene på bosninske muslimer i Sebrenica utført av serbiske kristne. 8000 ble drept de dagene i juli i 1995. krigen førte mange på flukt og noen kom også til Sarpsborg. Her ga det kristne Sarpsborg beskyttelse og husrom til forfulgte muslimer. I høst har jeg besøkt Den bosniske moskeen i Sarpsborg to ganger og har selv fått oppleve deres takknemlighet til det norske samfunnet og varme inkludering. De er i dag en meget sentral ressurs i Sarpsborg-samfunnet for å skape gode møtepunkter mellom moskeene og kirkene og som statsråd Widvey ved flere anledninger har løftet frem som eksemplarisk. Dette er meget gledelig! Halden har en stolt tradisjon som grenseloser for mennesker som flyktet fra undertrykkelsen i den norske og tyske nazistaten under okkupasjonen. Mange hundre flyktninger fikk hjelp til å krysse Iddefjorden eller passere grensen i skogene. I dag er Halden en kommune som er preget av innovasjon og omstillinger og har et av de største somaliske miljøene i Norge. I USA regnes somaliere som noen av de mest dynamiske

innvandringsgruppene med hensyn til entreprenørskap. Haldens egen Safia Abdi er et lysende eksempel her i Norge. Det blir en god oppgave for Halden-samfunnet å hente inn det somaliske entreprenørskap i dets arbeid med å skape det nye Halden.

Marte Michelets prisbelønnede roman «Den største forbrytelsen» forteller om ofre og gjerningsmenn i det norske holocaust. Ruth Meyer, flyktning fra Østerrike og nær venn av Gunvor Hofmo, bodde i lengere tid på Lillestrøm, men flyttet til Oslo og ble deportert og gasset i hjel som en av de 765 jødene som nordmenn var med å myrde i holocaust. Men minst like mange jøder ble reddet og fikk hjelp til å flykte til Sverige. I likhet med mange hundre andre som måtte flykte fra det norske og tyske nazi-styret, ble de hjulpet av mennesker i lokalsamfunnet på Romerike. I dag er det omtrent halvparten av kommunene som oppfyller hele anmodningen fra departementet om bosetting av flyktninger og ingen som følger Sarpsborg og Fredrikstad. Det siste er et naturlig mål når en kjenner den dynamiske befolkningsutviklingen og fremtidsrettede kommunepolitikken på Romerike.

Bare et fåtall av kommunene i Østfold vest for Glomma oppfyller hele anmodningen fra direktoratet. Her er det godt grunnlag for befolkningen å etterspørre større imøtekommenhet fra de politiske tillitsvalgte i årene som kommer.

Follokommunene oppfyller stort sett oppmodningen fra direktoratet. Men ingen har fulgt Fredrikstad og Sarpsborgs eksempel og tatt i mot noen flere enn det direktoratet ber om. Dette vil være naturlig i lys av den dynamiske regionen Follo er, og de betydelige ressurser som finnes her både i form av økonomi og næringsvirksomhet.

Smålenenes lokalbefolkning gjorde en heroisk innsats som grenseloser for flyktninger fra den norske og tyske naziundertrykkelsen under okkupasjonen. Gartneren Rolf Syversen fra Mysen organiserte gjennom Fredriksens Transport og gartneriet sitt i Oslo, en fluktrute som reddet inn mot tusen mennesker, av dem 400 jøder, omtrent halvparten av dem som klarte å flykte fra det norske holocaustet.

I dag er det få av kommunene i kommunene øst for Glomma som bosetter det antallet flyktninger direktoratet ber om. Her trengs det en god dugnad fra hele befolkningen slik at de politiske tillitsvalgte får mandat til en rausere politikk og styrke til å legge forholdene til rette slik at flyktningene blir inkludert med sine ressurser i utviklingen av lokalsamfunnene.

Dette vil forberede oss på de kommende ti-årene som vil bli preget av klimaendringene. Klimaendringene vil gjøre mange steder ubebolige. Nøkterne anslag er at opp mot 200 millioner mennesker vil bli drevet på flukt som følge av disse endringene. De nylige avsluttede klimaforhandlingene i Peru viste igjen at verdens politiske ledere ikke vil forplikte seg så sterkt som målsettingen om ikke å varme opp kloden mer enn 2 grader krever. Vi er som nasjon særlig dypt involvert i klimaendringene fordi vår nåværende velstand hviler på inntektene fra olje og gass produksjonen – den viktigste årsaken til at disse 200 millionene blir flyktninger. I et slikt perspektiv må alle strategier og planer i lokalsamfunnet inkludere bosetting av flyktninger. Det blir flere av dem i tiårene som kommer. Vi har i Norge et særlig ansvar for å gi dem husrom fordi vår rikdom er så nært knyttet til årsaken som driver dem på flukt.

Den vakreste fortellingen verden har hørt er fortellingen om at det ikke var husrom til Gud selv i Betlehem. Siden da har kirkens julebudskap alltid utfordret oss om å bidra til at de som kommer til vårt lokalsamfunn og søker husrom, skal bli tatt vel i mot. Måtte vårt bispedømme bli kjent som et sted der det er husrom og hjerterom for mennesker på flukt.

Svein Ellingsen formulerer vår utfordring slik i en salme med melodi av Norges fremst kirkemusiker i forrige århundre Egil Hovland fra Fredrikstad og Borg bispedømme(Norsk Salmebok nr 65):

«Ditt komme, Herre Jesus, forvandler jordens natt/og bringer lys til mange/som føler seg forlatt.
Hjelp oss å gå i dine spor! La verden se din godhet igjennom dem som tror!»

Velsignet julehøytid!